

# På vakt i "Ozziland"

Övning med  
internationellt  
tema

Foto: PETER LIANDER/Försvarets bildbyrå

**Nyligen genomförde F 16 i Uppsala en övning på Gotland. Rollspelet förutsatte att en basbataljon ur flygvapnet var baserad utomlands med en fredsbevarande uppgift.**

**Officerarna fick tillfälle att jobba under helt nya betingelser än de är vana vid från en svensk krigsbas.**

**F**lygvapenNytt har varit på reportageresa i "Ozziland". Ett fredligt land som utgörs av en stor ö, långt ifrån fastlandet. Landet nås enklast med flyg och det reguljärplan jag reste med anlände vid lunchtid. Strax före sättningen såg jag hur det stod fyra Viggenplan startklara i fältets norra del.

Detta var också anledningen till mitt besök i landet. Det svenska flygvapnet hade på uppdrag av FN till uppgift att bevaka en flygförbudszon i det närmaste grannlandet, där oroligheter pågått en längre tid.

På den civila flygplatsen möttes jag av en löjtnant som snabbt tog mig till den svenska campen i en annan del av fältet.

Ovanstående är naturligtvis inte sant,

"Ozziland" existerar ju inte. Men när F 16 i Uppsala nyligen genomförde sin ordinarie flottiljövning spelade man med ovanstående scenario.

"Ozziland" var i själva verket Gotland och sant är att jag besökte ön. Vid ankomsten till stabsplatsen meddelades att jag skulle bli föremål för ett mindre moment i övningen. Jag skulle agera i rollen som mig själv, att komma från Sverige för ett reportage.

Underrättelsepersonalen redovisade en skicklig presentation av "landet", bakgrunden till konflikten i närområdet och flygvapnets uppgift. Det presenterades så realistiskt att man lätt fick känslan av att faktiskt vara i ett annat land.

Av PETER LIANDER





Major Peter Morström kom på idén att öva en basbataljon i ett internationellt perspektiv.

Major **Peter Morström**, chef för markförsvarskompaniet vid F 16, förklarade:

– Löjtnant **Morgan Johansson** och jag fick en idé i vintras om att som en del av flottiljövningen lägga till en särskild övning med detta tema. I mitt kompani finns många officerare med erfarenheter från utlandstjänstgöring. Deras erfarenheter tyckte vi skulle komma till nytta.

En övning som denna kan göras med olika inriktning för olika befattningar.

– Det är framförallt befälen som övas när det gäller den internationella delen, berättar Peter Morström. Det är ett bra sätt att ge dem en förståelse för den problematik som de kan komma att ställas inför i samband med en eventuell insats

*Flygvapen-personalen bodde och verkade i en camp. Bevakningssoldater svarade för bevakningen, här värnpliktige Carl Andersson.*



med ett flygvapenförband utomlands.

– Vi inom basenheten genomför detta genom ett samarbete med Underrättelse- & SäkerhetsCentrum och Flygvapencentrums taktikutvecklingsenhet för basfrågor, TU BAS.

### Inte som i Sverige

Han ger några exempel på stora skillnader jämfört med den vanliga verksamheten på en svensk krigsflygbas.

– All kommunikation med utomstående myndigheter och befattningshavare måste ske på ett främmande språk. Här på Gotland samövar vi med olika civila myndigheter och alla kontakter med dem sker på engelska.



Ett övningsmoment där figuranter spelade rollen som journalister vid inpassering till den svenska campen.

– Här bedriver vi heller ingen rörlig klargöring som på en svensk bas. I ett främmande land kanske infrastrukturen är dålig, vilket kräver okonventionella lösningar. Här bor vi i ett eget läger och

förfogar över ett relativt litet område. Stabsplatser och liknande är inrymda i tält här i lägret. Alltså inte fasta anläggningar som är utspridda över ett stort område som vi är vana vid.

### God inblick för värnpliktiga

De cirka 200 värnpliktiga som deltog i övningen utförde sina normala sysslor som de specialutbildats för. Här fanns flygmekaniker, bevaknings-, basräddnings-, sjukvårds- och underrättelsepersonal mm.

All personal transporterades till "Oz-ziland" med TP 84 Hercules. Detta visade sig lyckat eftersom det lite grann förstärkte känslan av att verkligen åka långt hemifrån.

– Övningen ger de värnpliktiga en bra inblick i hur verksamheten för flygvapnets basförband skulle kunna se ut i en nära framtid. Internationella insatser är ju en av Försvarets huvuduppgifter, säger löjtnant **Mikael Olsbro** som ingick i övningsledningen.

Just övningsledningen hade bråda dagar. Förloppet i övningen var händelsestyrt och det gällde för dem att hela tiden skapa nya förutsättningar beroende på hur händelserna utvecklades. Denna metod gjorde också att den övade personalen hela tiden fick jobba med konsekvenserna av sitt tidigare agerande.

### "Presskonferens"

Ett övningsmoment utgjordes av en presskonferens. Förutsättningen var att den lokala pressen visade stort intresse för det svenska förbandet. Vid inpasseringen till campen visade det sig att några journalister inte var förämnade och de blev upprörda över att

inte finnas med på listan. Vaktpersonalen hanterade dock detta med glans. Bataljonschefen, major **Tommy Henriksson** hälsade välkommen i en hangar till vad som skulle visa sig bli en väl genomförd presskonferens.

– Den här gången tyckte jag det gick bra, kommenterade Tommy Henriksson efteråt. Igår gick det inget vidare, men jag drog lärdom av erfarenheterna och lade upp det annorlunda den här gången.

Andra exempel på övningshändelser som inträffade var ett spelat haveri där en pilot efter en fågelkollision tvingades hoppa i närheten av, men ändå utanför, flygfältet som var det tilldelade området. Då fick bataljonsledning-



En av de förmågor som värnpliktiga räddningssoldater i en flygbataljon normalt utbildas till är rökdykning. En tillgång även i internationella sammanhang.

en i samarbete med de civila myndigheterna försöka undsätta piloten. Ett annat fall förutsatte att den svenska personalen inte fick bära vapen. En nog så svår uppgift att lösa förhandlingsvägen och dessutom helt oförberett.

Annat som kunde ställa till besvärliga situationer för bataljonsledningen var t ex provokationer från olika intressegrupper i "Ozziland".

### Ledning enligt Nato-mönster

Basbataljonen övades också att arbeta i en annorlunda organisation än de är vana vid från svenska förhållanden. Ett



"Här måste vi förstärka bevakningen" säger bataljonschefen major Tommy Henriksson till sin ställföreträdare, major Stefan Borén.

svenskt flygvapenförband som deltar i en internationell insats kommer att vara mindre än en vanlig basbataljon, kanske endast 20 - 25 procent av den.

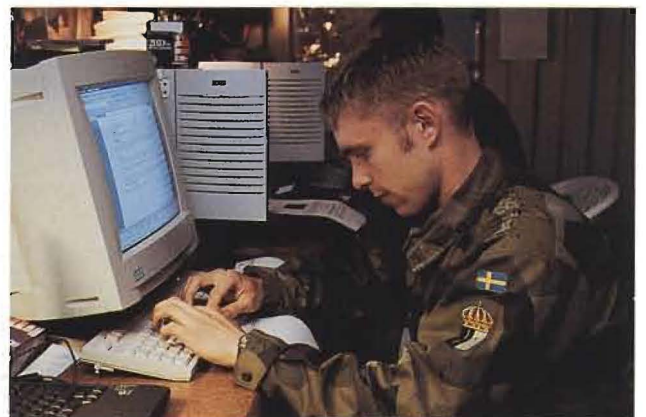
Erfarenheterna från varje moment av övningen dokumenterades noggrant. Ett av övningens syften var att skaffa erfarenheter och få nya idéer om hur ett basförband ur flygvapnet kan komma att se ut i framtiden. Det finns många aspekter att ta hänsyn till gällande utbildning, uppgifter, organisation och ledning.

### Beväpnad eskort

För FV-Nytts utsände började besöket gå mot sitt slut. Avgångstiden för flyget var bara 20 minuter bort och förberedelserna för min transport visade sig redan vara klara. Jag stod vid ett av

Viggen-planen när det kom tre fordon för att plocka upp mig. Snabbt anvisades en plats i en av bilarna, i de andra fanns beväpnade närskyddssoldater. Säkerhetsåtgärderna vidtogs eftersom det fanns risk för överfall från beväpnade maffiagäng längs vägen till stationsbyggnaden.

Bilfärden gick problemfritt och väl framme vid avgångshallen slöt soldaterna upp runt om mig och lotsade mig fram till incheckningsdisken. Nu var det bara några minuter kvar till avgång och soldaterna lämnade mig inte förrän jag kommit in till säkerhetskontrollen. Snart satt jag på planet. I luften blev det tid för lite personliga reflektioner om vad som hänt under några intensiva timmar i "Ozziland". Det kunde faktiskt ha varit på riktigt ...



Värnpliktiga underrättelseassistenter spelade en vital roll i "Ozziland"-övningen. Magnus Sköldekrans ses här skriva en rapport.